

1924

AUTHOR/KEY FIGURE

Frederik Poulsen

FACTS

Document type:

Manuscript

Language:

Danish

Sender's location:

Copenhagen

Sender info (seal, address, etc.):

—

Archive:

Glyptotekets arkiv

2 af danske Hædkir, det attræede Carl Jacobsen uden iøvrigt at have
Forbindelse med eller særlig Sympati for Brandes, ja det kunst-
neriske Felt. Han vilde vække og opdrage den danske Nation ved
sin Samling af fin fremmed Kunst. Der ~~blev~~^{findes} et pedagogisk
Grundtræk hos næsten alle vort Lands Stormænd lige siden Grund-
loj, og Carl Jacobsen blev en Slags Kunstens Grundtræk, den kunst-
neriske Propher i en Samtid, der havde mistet Følelsen med
Kunsten, både den døde og den levende. Denne Sindens Røst ved
at være ~~levende~~^{stærk} hos Carl Jacobsen lige til hans Død. Da det
første Hold Omvisere var bleven dannet i Efteråret 1910, en
Share yngre Mænd, der skulde demonstrere Glystøbet's Kunstskole
for det jørgen Jubileum, kaldte Carl Jacobsen de unge ind
i sit Kontor og holdt en Tale til dem, hvori han betegnede, at
deres Opgave var mindst lige saa vigtig som hans. Selv havde
han samlet; man skulde Tingene blive levende og nærværende
i Folkets Bevidsthed, og dertil skulde Foretællere og Omvis-
ningerne tjene. Jacobsen mindedes i den tilbedning, hvilken
Bettydring „gamle Thomsens“ foretog i Oldsagssamlingen
og Antikabinetet havde ~~givet~~ haft for ham i hans

Drængaar, han fandt det lille Frel, hvor stolt han havde følt sig,³
da Thomsen, der plejede at udmærke en eller anden af sine Tilhørere
ved at høre en gammel Kæde fra Broncealderen om hans Tals,
en Dag havde udvalgt den videregående Dræng og smykket
ham med Kæden. Carl Jacobsen var paa det Punkt en stor Opti-
mest og tilhøjlig til at ~~betale~~^{tiltræde} alle og enhver noget af sin
egen glødende Begejstring og ~~forvillighed~~^{Ungst}. Selv forstod han,
at han undertiden gik for vidt og ~~forvillig~~^{forvilde} "talte" for mange
af sine egne Dyrer, og han plejede da at fortælle en morsom
Anekdote om en Fælsh, som han traf ~~for~~^{en} ~~for~~^{en} ~~for~~^{en} ~~for~~^{en} ~~for~~^{en}
i Sjøstøttets Sale, hvor han var lirket ind paa Hørsøleker
fra floogen, der holdt inde i Søen. Jacobsen havde grebet
den forvildede Mand under Armen og trukket ham gennem
Samlingsne, demonstrerende og forklarende, og først med Vandring
Istning havde han oplyst, at Kuskien var let bedrøvet
og ikke helt modstandsdygtig for de store Skønheder.

Om de enkelte Afdelingers Tilblivelse og Vækst vil der
blive talt i de følgende ~~A~~ Kapitel. Her skal kun nævnes,
at Carl Jacobsen ikke glemte den danske Kunst over den antikke

4 og den samtidige franske. Han havde allerede tidligt i Kalofjersens
erhvervet Originalmodellen for Jerichans "Herakles og Tele" og
gav ~~senere~~ senere Bissens Modeller en Hederoplads i den ^{Filbygningen}
~~for hans nye Hjem: Danke Ballegaard, han i 1880 havde~~
~~grundet~~ der rummede hans Kunstsamling og var anlagt ved
Siden af ^{hans} Jacobsens i 1880 grundede smukke Hjem: Danke
Ballegaard i Valby. Denne Modelsamling forjedes senere med
det Resultat, at den efter-Thornvaldsenke ~~to~~ danske Billed-
huggerhøle, repræsenteret af Bissen, Freund og Jerichan,
intetsteds kan studeres bedre end i Skulptoret.

By ^{Samt den} ~~indvandrede~~ danske Billedhuggerer slægte Carl Jacobsen
ikke i sin Døer for at give god Kunst og et godt kerlygsomme.
I Sommeren 1882 ^{stillede} gav han Billedhugger Stein den opgave
at indføre en Statue af Bartens i Bronze og indskærpede ved
den Lejlighed Kunstneren at have Opmærksomheden henvendt
paa ~~to~~ det ædelige Materiale og betone Bronze karakteren
allerede i Modellen. I dette Krav viste Carl Jacobsen sig
som den nye Tids Mand, og havde han ¹⁸⁸² det Punkt vist
samme Beholdenhed og Konsekvens som i andre Henseender,

5
vilde hans Betragtning for dansk Kunst være blevet endnu
længt større, end den blev. Det var i disse Tår, at Begrebet
for det gedigne Materiale, der var blevet udviklet allerede
i Empiretidens Kunst og Kunsthandværk og helt dræbt
i ~~de~~ Hænselsbetonens og Tilforvirringens Tid, opvandede
en Renaissance, der udgikende fra England bredte sig
til det øvrige Europa. Den satte ^{højtidende} Blomst i Nyrops Boudoir,
men Carl Jacobsen blev aldrig helt den nye Tidssands Længsel.
Dertil var den gamle Tradition ham for dybt i Sindet. Thor-
valdsen, vor gamle Kunsts Førstemand, havde været mere
Skitsens end det fulde Verdes Mester, selv om enkelte
af hans Arbejder, f. Eks. Adamstatuen i Münchens
Glyptoteke, viser, at han forstod Marmorets Krav og
Skønhedsvirkninger. Men i den kommende Tid blev ikke alene
Thorvaldsens eget Museum, men ^{en stor del af} alle Landets Hjem og Parkes
smukhed med middelalderlige Tårnbygges Kopier af de
Mestres Arbejder. Harde man ikke Boudoiraudet, som kunde
man ~~især~~ ^{især} ~~ikke~~ ^{især} nøjes med "Dansen og Matten" i Silo for
(og saa gerne)

6 Hans Kurtin Etilia Jacobsen indskærpede altid ~~Aske~~, at Kunst
er det bedste Lige for godt - ~~no~~ second violens som han
morsomt udtalte det - og Carl Jacobsen godkæder i sit Skrift
om Slyptøkkets Tidligere denne Lyssæde. Men atter her
var det maalkendte ikke hans Sag. Han var rede til store Ofre,
naar et berømt Værk - f. Eks. Tutinssamlings Statue af
en siddende Døttre - beegstredte ham, men to andre Døttre
fortrak han et hvide ~~til~~ ti middelmodige Værker for et
Mesterværk, naar Prisen var den samme. Sammenligningen melle:
dem ^{Tutins} Værker og de i New Yorks Metropolitan Museum of
Slyptøkkets i Tidrummet 1900-1913 falder absolut ikke
ind ^{for} den sidste Samling's favør fordel.

Det hører igen sammen med, at Carl Jacobsens Kunsthøj:
Strøm og Viden om Kunst var større end hans Kunstsans. Et
Spørgsmaal, der ofte blev rettet til hans Medarbejdere og
Underordnede ved Slyptøkket, var dette: "Fortæller den Brygger
og nu ogsaa for det, han køber?" Hvis man hermed mente
Viden og Kundskaber, kunde den Adspærte uden Tvivl
svare ja. Thi Carl Jacobsens Venskaber til Kunst var for-
fremende indgaaende. Han havde ikke alene sammenstuderet

de ferte europæiske Kunstmuseer og gjort righoldige Notater,
men han hørte dem. "Hvor staa den?" var hans stadige
Spørgsmaal, naar en Statue eller Buste kom paa Tale,
og dermed mente han ikke blot Museet, men Rummet
og Anbringelsen i Forhold til dets Vinduer og Døre.
Han kunde udenat sprengte Verberne og deres Lyde i
f. Eks. det kapitolske Museum. Og hver Ting, han
selv erlygnede, gav ham Anledning til grundlig Studier,
der ^{i sin Tidens Tale} ~~afteerhaanden~~ gjorde ham til sine Medarbejdere.
Bygningerne, saa han afteerhaanden kunde optrede selvstændigt
aldrig overfor de lærde tyske Herrer, Hellwig, Staudt,
Hartwig og Dollack, der var hans Hellemsmand
ved antikke Kunst køb. Til sidst stod han som Væder
af antike Portrætkunst blandt de fjernte i Europa,
og ogsaa den øvrige antike Kunst mestrede hans
Hånd. Han havde ofte de mest forbløffende Svar.
Leder saa rede Høand; ^{saaledes fortæller Studierne}
at det var Jacobsen, der ^{hørte} fandt Lidenstykket til den
ene Sørle, der var bevaret af et Sørkesmykke i Athen's

. Høst i Astoria-Flora-Gruppen og dermed førte de bedste
 Arkæologer på det rette Spor. Sin egen Samling havde
 han tilsvært søledes, at den udenlandske Specialist
 daarlige nok kunde finde ham uforberedt på et
 Spørgsmål. „Han svarede altid præcist og omhyggelig.
 Lige på skriftlige Forspørgsler, skrev Salomon Reinach
 om Jacobsen efter hans Død, „ og med en ^{glædelighed} ~~Konkordance~~,
 som de ~~to~~ Museer havde, der ikke har den mindste
 Svedning ^{stille} ~~at~~ at drive Bryggerier, ~~han~~
 vilde gøre vel i at ^{afslutte} ~~afslutte~~ ^{afslutte} ~~afslutte~~
 Gætte ^{man vil} ~~man vil~~ ^{fortænt} ~~fortænt~~ ^{fortænt} ~~fortænt~~
^{beundring} ~~beundring~~ ^{beundring} ~~beundring~~ ^{beundring} ~~beundring~~
^{beundring} ~~beundring~~ ^{beundring} ~~beundring~~ ^{beundring} ~~beundring~~
 at hans Kunststudier var begrænsede
 til nogle Eftermiddagstimer, hvor de blev afbrudt
 af talrige administrative Sager, og at Formiddagen
 var viet hans Bryggeri, Aftenen Teatret eller
koncertorden Selkøbelighed. Carl Jacobsen var som „ alvorlig, som
 et moderne Kulturmands overhovedet kan blive,
 med forbausende Kundskaber i Kemi, Botanik,
Historie,
 Astronomi funder de allerede antalte i samlet og

i Nutids Kunst.

11

Der var Fart i hans Liv og hans Bering, og ofte hindrede Farten den stille Beduelse, uden hvilken Kunsten ikke afslører sit Vesen for os. Og dog var Carl Jacobsen ogsaa for det Sunket en mærkelig Modstander. Han kunde stundom give sig tid til tinalang Betragtning af Fundliastatuen, som han "hørte den Tale Latin", eller af en Statuette torso eller et japansk Bæger. Men lige saa hyppigt var han tilfreds, blot en Figur eller et Hoved repræsenterede en kendt Type, selv om Eksemplaret var kunstnerisk vandslettet. Han kunde ligeledes købe en daarlig restaureret Træskulptur for et botanisk Selskab eller for at fylde et Hjul i Type. Dikken. Da var det Videnskabsmanden i ham, der bestemte Valget.

For helt retfærdigt at vurdere Jacobsens forhold til Kunsten maa man anlagge en historisk Betragtning og se ham i Sammenheng med Tidens Smag og Kunstretning. At bebrejde Jacobsen Indliden af sin egen Samtids

13
Naar man skal sammenfatte alt dette, saa kan det siges, at
høit hans hedarbejdere i Slegtstodet ofte var rene med ham
og ^{høit} smilvillige flere af hans ~~med~~ ^{Indkøbere} fra de senere Aar, saa
besjæftede de altid, naar Mønten var fremst og ventet
afstøret, af hans Personligheds hartsfuldhed. Udenforstaaende
kunde, som Tolmenen ofte viste, ~~og~~ sig vrede paa Carl Jacobsen,
hans hedarbejdere aldrig. Thi han var en stor Mand,
og han har skabt et Størverk, hvis Hængsel er intet sigende
i Sammenligning med det Gode og Adle, det rummer, og
han har beført Danmarks Kulturværdier, der vil hentes
sammen med hans Navn til senere Slægt.
